

Cuvinte încrucișate, crucificate, într-o... altfel de cruciadă

Ciripitul din vecinătate, semnal deșteptător și chemare la rugăciune, în spusa *lecției altfel*, de ieri, mă reține pe orizontală, într-o agitație a gândurilor punând întrebări noi, probabil formulate de cerberul nopții rămas treaz să ordoneze cele aflate ieri. Își face loc constatarea: azi în calendarul de acasă, 21 mai, este însemnată cu roșu sărbătoarea creștină: Sfinții Constantin (Împăratul!) și... Mama sa Elena! În reflexul dobândit îmi fac în mod automat semnul crucii, dublat de rostirea interioară doar: „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin! Fiul din mine fusese demult botezat creștin și lucrul acesta l-am aflat mai târziu de la Mama, care îmi va fi însământat cuvintele, după sonorizările ambigue și silabisiri mai mult murmurate. Constat acum că Mama lipsește din formula de întâmpinare a zilei. Îmi amintesc imediat că ieri, dedat lecției despre Islam, am promis ca azi, 21 mai 2024, aici în răgazul unei sărbători, cu o poveste anume, să iscodim cuvintele/sfintele, adică în ascunzișul lor nevăzut (Dumnezeu... fiind ele, nu își arată fără revelații anume, fața ascunsă, adică tâlcul din adâncul tainei lor, al cuvintelor!). Cele aflate ieri, despre un anume Dumnezeu, cu propriul purtător de cuvânt, Profetul, în taina nopții tocmai pe terminate- unde numitul cerber va fi deslușit în schimbul lui de veghe... ceva!- mă obligau acum la taifasul celor nou adăugate, cu părerile mai vechi, luând martoră știința cu sentințele ei, dar și gura lumii (slobodă, cu intuiții, dodii, răstălmăciri, experiențe...). În zilele de odihnă, precum duminicile, consacrate contemplației și evaluării celor petrecute anterior, dar și de reîncărcarea energiilor pentru ceea ce urmează... se acționează în general, dar azi, fiind una cu dedicație specială pentru Constantin și Elena, va trebui să le contemplăm numele, dar și faptele lor! Ei fiind în *monitorul oficial* al instituției creștine, trebuie să îi revedem și prin faptele lor. Aici voi fi constatat demult că în defnirea *ubicuității* creatorului suprem (cel prezent peste tot în spațiul timpului viu/adică nemuritor), începutul și sfârșitul, ideea, fapta și opera sunt concomitente! Nu însă și celor trecători, prin vremea lor, le este posibilă prezența într-un moment anume, în mai multe locuri deodată. Dar sfinții? Chiar Constantin și Elena cetățeni (cetatea cerului!) în spațialitatea informală, nu au și ei ubicuitatea lor? Nu sunt ei în cele zăvorâte în nume și semnificația faptelor lor, legitați canonizate deja și puse imperativ în sinaxar, să le respectăm, conform cu angajamentul asumat moral? (În statele islamice chiar cu efecte juridice ferme, în binomul celor laice dependente de sacralitatea instituționalizată a locului!). Aflasem demult că realitatea concretă își rezolvă supraviețuirea dincolo de fenomen, intrând în poveste, că lucrurile de mare preț se pun sub chei, cifruri, să nu fie risipite de cei ce nu le pot desluși. Mai aflasem de la un filosof, retras pe la Păltiniș, că primim prin împărtășire cuvintele și acestea mult mai încolo ni se explică ce caută ele în zestrea noastră.

Ne-am luat cu vorba? Ce treabă să aibe sfinții de azi cu religiile, istoria și cu lecțiile noastre altfel, prin Tunisia?, cu credința lor mai altfel decât a noastră? Înainte de a observa o posibilă legătură, am fost îmboldit de antropologie, care privește umanitatea în procesul emancipării unei specii, își are o scară a devenirii pe pământ și o anume raportare la univers. Din perspectiva evoluției Omul, atestat de ceva milioane de ani, pe planeta de aproape 5 miliarde de ani, va fi dobândit dreptat

supremația între celelalte ființări, să-i spunem *în/omenirea*. Comunicarea în mediul de viață s-a realizat prin simțurile din înzestrare, pe care le observăm nu doar la om. Limba de comunicare, graiul articulat este estimat ca apariție acum 100.000 de ani. În graiurile prezentului sonoritatea lor pare în armonie cu cea a mediului din vecinătate. (varietatea folclorului românesc, spre exemplu, recunoaște ușor zona de proveniență specifică după sonoritate, mai apoi *după vorbă...*, *după port*, după ritm, după cartea de bucate, ca să implicăm aici simțurile din dotare!). Comunicarea între semenii de același fel, ai marii diversități, impunea și tezurizarea experienței. Ținerea de minte necesară, a unui volum de informații din ce în ce mai mare, în comunități mai extinse numeric și spațial va fi impus alte instrumente. Apare firească comunicarea prin imagini cu linii și culoare... dar încă insuficientă nevoilor crescânde ale dezvoltării sociale. După pictograme, hieroglife, acum 5000 de ani (speculăm o scară a timpului, pentru a remarca procesul acesta care scurtează duratele pe măsura creșterii cultural-spirituale a umanității), apar alfabetele fonetice (adică sunetul și imaginea sunt simbolizate în anumite semne care au în ele și alte convenții!). Acestea sunt niște codificări, convenite, cu reguli de folosire, dar pentru folosirea lor este nevoie de inițiere prealabilă, atât pentru cel care le scrie, cât și celui ce le citește. Dacă se pierde codul... , dacă nu l-am deprins (scris și citit, uneori exersat prin lectură!) ne paște reculul, numitei an/alfa/betizări (*n-ai care n-ai parte*, ar duce în aforism constatarea!). Accesul la *sfintele/cuvintele*, dintotdeauna a fost rezervat doar elitelor, între care cele politice și religioase. De remarcat traducere grecească a hiero/glifelor , adică ceva sfințit în grafica aceea ciudată, care va premerge demotica și mai încolo șerpuirile scrierii arabe. Unii puteau să le citească și să le predice la alții, asigurând întotdeauna că cele din scriptură sunt cuvintele lui Dumnezeu. Cele auzite se puteau memora pe moment și se impregnau câte puțin în cele definitive. Ritualul asigura însă... repetiția care este Mama învățaturii! Mai puternic putea să fie simbolul, permanent sub priviri, uneori amuletă cu rol protector..., cu condiția ca acesta să fie puternic însământat în fiecare. Miturile, profețiile, faptele apostolilor, liturghiile săptămânale, calendarele cu agendele lor publice, și câte altele nu codifică imperativele vieții sub paradoxul marii libertăți a cunoașterii, care zice-se că ne face liberi! Liberi ca păsările cerului suntem... dacă putem zbura cu propriile aripi, dacă sfintelor/cuvinte și simbolurilor le putem descifra tainele. Formidabilă sinteză în alfabetul fonetic, cu doar câteva semne grafice, care va fi revoluționat planetar scrierea veche cu mii de pictograme, pentru cuvinte, poate doar silabe, pentru verbele sugerate în propoziții etc. Apoi monopolul - asupra scrierilor, numitele cărți ale credințelor-!, pus de instituțiile care își impun propria descifrare, uneori manipulând sensul cuvintelor, ori deturnând tâlcul miturilor, impunând moduri de viață, ierarhii sociale, ba chiar structuri statale, să nu impună îngrădirea libertății, golind-o de sensul care cere propria dumerire, după propria convingere, propria cercetare? Să observăm doar marele scandal al apariției tiparului (sec. al XV-lea), cu impactul lui prin citirea diferită a scripturii, cu patru evanghelii, interpretări dogmatice diferite (vezi. Arie, Schismă – orient-occident!-, Protest, Ecumenism vs. Panslavism etc); pentru Islam să remarcăm cele trei variante ale Coranului (Medina, Siria, Irak) și opoziția šiită vs. sunită! Azi fiind la ordinea zilei confruntarea între carte, tipărită clasic și mediul virtual, care a limitat analogicul, în favoarea digitalului. Am lungit

introducere despre alfabet, sub presiunea unei recunoașteri necesare pe care o datorăm gazdelor noastre cu strămoșii lor. Fenicienii, cei cu colonia prin Cartagina de aici din Tunisia, din interesul lor pentru gestionarea negoțului vor fi cei care vor fi dus sinteza alfabetului fonetic simplificat peste tot, alături de alte instrumente necesare. Apoi vocația de „curea de transmisie” între locurile diferitelor culturi și religii, au păstrat-o prin califatul arab înstăpânit și pe aici, ca într-o obligatorie poartă de trecere a unui du-te vino permanent al împărățiilor.

După rătăcirea între atâtea generalități și speculații, acolo unde aparatul critic al științei nu le susține, iată-mă îndemnat să mă întreb de ce sfinții de azi, cu sinaxarul susținut de povestea vieții lor, se cheamă Elena și Constantin? Faptul că au existat ca persoane anume fiind consemnat în cronică timpului, constatându-le notorietatea prin ceva anume. Ei au trăit vremea lor, într-un loc anume, și le-au dat acestora o noutate prin faptele lor. Să trecem însă dincolo de particularități și să le observăm numele prin generalitatea lui. Cum s-ar citi el ca o etichetă pusă oricărui om? Observasem în citirea numelor de Hanibal, Ramses, Hatchepsut o încifrare a unei divinități, precum bătrânii zei: Baal, Ra, Hator și faptul că ocrotesc omul care le va fi primit în dar la un moment dat. Apoi că în chiar numele primite de noi la botez ca înainte/mergător = pre/nume, ales în tradiție, cu ajutorul calendarului cu sfinții, consemnați în perioada nașterii. Acesta trebuia să însoțească numele pământean, de sânge, moștenit din generație în generație, după caz în arborele tatălui, ori al mamei după cum în realitatea socială a momentului tatăl, sau mama, se bucurau de o mai mare vizibilitate, era mai de văz!

Constantin fiul și Elena-mama, au fapte de-a împreună care au marcat spațiul și timpul. Numele lor, speculându-le semantica, ca o încifrare a sintezei: mitologiei, istoriei descifrate, valorificând o moștenire veche, cu recurențe periodice actualizate necesar (recursuri istorice?), în simbolul crucii, pot fi cheile acelor principii ascunse chiar după personificarea și canonizarea lor. În faptul dimineții, chiar înainte de răsăritul soarelui, remarcasem lipsa numelui Mamei, în dorința zilei invocată sub gestul reflex al crucii. Ziua de azi ne invoca numele Elenei, pentru faptul de-a fi fost doar mama istorică a lui Constantin cel Mare? O înaintașă a acesteia, povestită de legende și epopei, cu origine zeiască, o Elena, frumoasă nespuse, va fi declanșat războiul troian. Cu spiritul ei colonizator, apoi se va fi revărsat pe toate țărmurile mărilor să le elenizeze. Să nu fi fost El (solara divinitate centralizată a cerului!), duhul însământat peste spuma și țărmurile cu valuri în cadență, adică peste cea născută Venus/Afrodita, din maica Cibeles, ori din rămase grelele pământului, precum Gee? Precum viitorul export de amazoane, realizat de El/isa (Didona) să populeze Cartagina, tot în faptul legendei? O poveste cu nașterea Venerei chiar văzusem într-un mozaic, chiar ieri. Elena, în vecinătatea podului peste marea cea mare, *elenizată* cândva, dă temeiul înnoirii în fiul său Constantin. O nouă sinteză stihială, sub greutatea unui simbol special, procesată printr-o lege specială, a iubirii, este readusă în lumea oamenilor căzuți în dezbinări de tot felul. Așa trebuie văzut semnul crucii pe scuturile de luptă care să vindece dezbinarea fostului mare Imperiu Roman, împărțit de Dioclețian. Așa trebuie văzută concilierea claselor sociale, trăind războirea credințelor diferite, în ascundere prin catacombele Romei. Conștiința lui *in hoc signo vinces*, probată eroic în luptă, prin unificare imperiului, trebuia să

reactualizeze, cu dovezi palpabile, crucea răstignirii de la Ierusalim, simbolul cu istoria lui, cu scriptura lui și mai ales cu încifrările mult mai vechi, tezaurizate în *ankul* egiptean, în pomul cunoașterii, din edenul biblic. Elena, este rădăcină a elenizării, post troiene, mai apoi a elenismului, ca sincretism cultural-spiritual al mai multor imperii, aduse sub același „dumnezeu” pământean. Elena susține legiferarea creștinismului, într-un centru anume, tocmai prin viitorul Constantinopol. Elena dă temei simbolului crucii, ridicând-o din ascundere, să fie semnul dominant al unității diversității nu doar stihiale, ci a vieții care se supune implacabil legii iubirii.

La țărm de mare valurile nasc mereu mamele. Soarele și vântul le împlinesc avântul/ Venus, era chipul frumos al Iubirii cu paternitatea în arborele genealogic al zeilor dominanți. Ea venea din primordialul Uranus în legea firii mărturisind androginul, cu schimbarea în vreme a polilor de putere...

Constantin , în onomastica obișnuită pare un cuvânt compus. Prefixul „con” sugerează împreunarea, adunarea mai multor părți, în lucrarea de-a împreună. (con/siliu, con/gres, con/topire, con/cordanță, etc.). În cazul de față, operând asupra lui „-stan” ne obligă să semnificăm această rădăcină, care ar putea să descifreze semnificația numelui. Să observăm în numele unor state această rădăcină devenită sufix și care pare a semnifica, țara, pământul, ținutul, moșia, locul avut în administrare etc. (Pakistan, Afganistan, Kurdistan etc.) Apoi să observăm că numele primit de oameni, în multe limbi ale pământului este sonorizat la fel. În spațiul românesc, unul pastoral, definit ca unul mioritic (de la cuvântul cheie: mioară, elementul esențial al turmei străbune, care a dat libertatea de mișcare omului păstor!), sălașul viețuirii stabile al turmei – în perioada ne/transumanței se cheamă stână! Între *stan* și *stân(a)* să observăm căciula vocalei „a”, care dă vocalei o sonoritate locală, cum se întâmplă și lui „i” când îi înlocuim punctul cu căciulă. (facem aceste precizări, valabile și pentru sedilele lui „ș” și „ț” pentru a ilustra specificitatea locală, surprinsă grafic în limba noastră. Numele unui om anume, persoană în unicitatea sa, se legitimează prin fapte, care confirmă, sau nu numele cu care a fost investit. Sfântul nostru din calendar, Constantin, ajuns Împăratul Imperiului Roman, are mai multe confirmări ale ... nu doar al unificării de pământuri despărțite (Dioclețian 284-305 d.Hr împărțise imperiul între patru tetrarhi; 2 imperatori, 2 cezari, spre cele patru puncte cardinale). Constantin aduce împreună, credințele din imperiu, scoțând din ilegalitate creștinii, apoi încearcă să le dea mersul comun în înțelesul scripturilor, convocând Conciliul/Sinodul de la Niceea din 325 d.Hr, în componența celor 318 ierarhi ai bisericii creștine organizată în Imperiu. Deși neangajat religios, face din aceste reuniri ale celor dispersate, misiunea numelui investit. Puși împreună, Mama Elena și fiul său Constantin devenit Împărat și re/împroprietăriți cu simbolul recuperat, povestind unitatea stihilor prin logica iubirii, devin piatră de hotar afirmării legale a creștinismului și azi religie mondială, dar și izvor Islamului la trei veacuri mai târziu, să fie azi împreună pe globul cel mare. Am spus povestea coborând în timp dincolo de ivirea islamului, observat ieri. Mâine vom merge mai încolo să fim mai aproape de zeii cei mulți de prin Cartagina.

După zăbava cu gândurile despre sfinții de azi ai sinaxarului, să spunem aici cum am contemplat sărbătoarea de azi, bucurându-ne de soare, apă, adieri și poveștile celor ce se vor fi întors din focul Saharei. După dejunul, negrăbit de vreo deplasare, am luat cu asalt plaja dimineții, apoi ne-am retras la locuri sub palmieri și cu verdețură în vecinătatea piscinei, aglomerată azi și cu antren special cu copiii în prim plan. După amiaza la taclale cu cei veniți cu impresii proaspete din Sahara, dar și despre cele văzute și de ei la El Gem, arena și azi, aflăm că a fost asaltată de turiști. Înspre seară mai completăm cu ceva soare, unul mai blând, trupul eliberat de povara celor scurte, dar nelăsat mângâierilor venite din cer. Seara este specială. Constantinii și Elenele noastre așteaptă un La mulți ani! Și chiar sunt gata să ne suplimenteze supra/abundentul cu toate bunătățile incluse, ale gazdelor, cu tortulețul lor, să nu ne fie de caznăori depășiri ale glicemiei ci doar anafură de cuminecare, udată de stropul

de vin al împărtășirii depline. Petrecem apoi restul serii la un cabaret în care ne-am continuat sărbătoarea până către ziua ce venea.

